

Da han den 15de f. M. kaldtes bort herfra midt i sin kraftige Alder, kun 55 Aar gammel, lagde derfor Sorgen og Svanet sig for Dagen paa en smuk Maade. Den Dag, han bragtes til Graven, standsede Underviisningen i Christianias fleste Skoler, og mange af Boutikerne holdtes lukkede. Han havde et Par Gange været gift og efterlod en talrig Familie; der aabnedes nu Subscription for at skaffe hans Børn en Opdragelse, som noget kunde mildne deres store Tab, og strag til en Begyndelse blev der tegnet 4000 norske Species. En af hans sidste Jndlingstanker havde været Anstiftelsen af en smuk Døbefont til vor Frelseres Kirke i Christiania, den skulde ikke døe med ham, og ansete Mænd satte sig i Bevægelse for Sagens Fremme; og saa paa den Maade vilde man hædre den Af-dødes Minde.

F. S.

Don Sa-Cutto.

(Novelle af Paul de Musset, bearbejdet af S. P. Holst.)

(Fortsat.)

4.

Da Dictatoren en Morgen gennemsaar Listerne over de frivillige Gaver, sprang han forundret op, kaldte paa sin Secretair og befalede ham strag at opsoge en vis Alviso Centoni, der boede paa Riva del Carbone. Secretairen fandt Centoni isærd med at opgjøre sit Inventarium; han beregnede netop, hvad der kunde bringes ud af hans Sølotoi, hans afdøde Moders Diamanter og Portraiterne af hans Forfædre Leonardo og Mario Centoni, malede af Tizian. Secretairen meddeelte ham, at Dictatoren ønskede at tale med ham om en Sag, der ikke taalte nogen Opsættelse. Da han kom til Regeringspaladset, blev han steblikkelig ført ind til Manin.

„Hvoraf bestaer Deres Formue?“ spurgte Dictatoren.

„Af et Slot og tre Forpagtergaarde, der ligger ved Bred-den af Sile,“ svarede Centoni, „af Floieland og Vinhaaver, der ere bortlejede for tolv tusind Floriner aarlig og repræsenterer en Capital af omtrent firehundredtusind Floriner eller een Million Lirer.“

„Men hvad vil De gjøre for at skaffe Republikken Nytte af denne Eiendom?“

„Jeg vil benytte min Credit til at rejse et Laan af omtrent denne Sum, og senere vil jeg sælge for at tilbagebetale Laanet.“

„De er en Mand, jeg kan bruge,“ sagde Dictatoren. „Følg mig ind i mit Cabinet — jeg har Noget at tale med Dem om, der er endnu mere vigtigt.“ Samtalen varede et Par Timer. Idet Centoni vilde gaae, kom der netop et Albud fra Mestre med den Melding, at Radekky var rykket ind i Vicenza; den piemontesiske Armee var paa Tilbagetog til Milano, og Weien til Padua var afstaaen af et Corps af nitusind Oesterrigere, der rykkede frem mod Lagunerne.

„Hvad siger De til de Nyheder?“ spurgte Dictatoren.

„Jeg siger, at der er ingen Tid at spille.“

„De vil altsaa vove Forsøget?“

„Naturligvis.“

„Det Svar ventede jeg af Dem. Farvel, og gid De maa have Lykken med Dem!“

Da den brave Centoni gik bort, sagde han til sig selv: „Der har jeg indladt mig paa Noget, hvoraf Venedigs Fremtid uden Tvivl er afhængig. Det kan ikke nytte at sige: „jeg vil udføre det eller lade mit Liv“ — her gjelder det: „jeg vil udføre det og ikke lade mit Liv“. Hvem veed, om jeg ikke, naar jeg kommer tilbage, faaer et Kys endnu af den smukkeste Person i alle tre Kongeriger.“

Den gode Centoni pleiede at raadføre sig med sin Huusholder om alle Sager af Vigtighed. Det gjorde han ogsaa denne Gang. Han meddeelte Teresa, at han havde Brug for to til tre modige og hengivne Personer, der turde indlade sig paa en farlig og vanskelig Expedition. „Padrone,“ svarede hun, „det er ingen Bagatel, De der forlanger. Mod og Hengivenhed voge ikke paa Træer, men de findes dog i Venedig — det gjelder kun at faae at vide, hvor de ere. Jeg seer kun eet Middel til at komme til Kundskab derom. De har frelst saamange Folk fra Hungersnød, Sygdom og Fængsel! Kald dem sammen og meddel Dem, hvad De har paa Hjerte. Vi maatte være ilde fjerne, hvis der ikke skulde være et Par modige Folk iblandt dem.“

„Dit Raad er godt,“ svarede Centoni, „og jeg har selv tænkt mig noget Lignende. Gaa da ud paa Opdagelser, min gode Teresa, og sørg for at bringe saa Mange som muligt, men lad dem være her klokken eet, thi Tiden er kostbar.“

Til den bestemte Tid indfandt der sig ti til tolv Personer, alle af den lavere Klasse, deriblandt Matteo, Susannettas Broder, en Kuldrager, en Baadsfører, en offentlig Udraaber og nogle Fruentimmer.

„Jeg kender Jer godt Allesammen,“ sagde Centoni. „Jeg har havt Leilighed til at tjene Jer — idag skulle I gjøre Gjengjæld. Den Tjeneste, jeg forlanger af Eder, er i det Almindeliges Interesse og vedkommer ligesaa meget Eder som mig.“

„Padrone,“ svarede den offentlige Udraaber, der paa Grund af sin Stilling troede sig kaldet til at tale for dem Alle, „De har altid været god imod Fattigfolk. Vi betragte Dem Alle som en Fader og ere beredte til at døe for Dem.“

„Godt, mine Venner! Det gjelder om at forlygne Venedig med Hødemidler og at flikke Byens Forsvarere imod Hungersnød. Vor smukke By er altid bleven forsynet fra to Sider: fra den trevisianske Markt, der er en sand Havn, og fra det rige Opland, der gennemstrømmes af Brenta. Radekky's Tropper holde Vicenza og Padua besatte, og Oesterrigerne ere i Mestre, saa at vi fra de to Sider kun kan vente os Kanonflugter. Fra Syd siden derimod, det vil sige fra Chioggia, er Communicationen endnu ikke afstaaen; men de brave Indbyggere i Chioggia trues af et oesterrigt Castel, og vi maae altsaa see til at faae vore Levnetsmidler fra en anden Kant. Jeg har derfor besluttet at tage bort imorgen med to eller tre flinke Ledsgaere. Vi gaae mod Nord gennem Lagunerne og benytte os af Adriaterhavets Tilstrømmen for at komme saa høit op som muligt. Vi ville gjøre os Umage for at lande oppe ved det Punkt, hvor man ved Kunst har trunget Silefloden ind i et nyt Væie. Der vil jeg sende en af mine Folk i Land, som skal gaae hen til min Eiendom i San Damaso og underrette min Forpagter om, at han kan vente mig. Naar han har hvilt ud, vil man give ham en lille Baad, der fører ham nedad Silefloden. Hvis han efter tolv Timers Forløb ikke er kommen tilbage, sender jeg en anden af mine Folk ad en anden Vei. Imidlertid leire vi os, som vi kunne bedst, enten i vor Baad eller paa Marken. Naar Passagen er fri, begiver jeg mig selv afsted, og mine Ledsgaere kunne vende tilbage til Venedig. Jeg vil da organisere Forbindelsen, og Landmændene kunne da sende os deres Producter imod god Betaling ligesom Næsen af Oesterrigerne. I see altsaa, at dette Foretagende er af største Vigtighed for Venedig, hvis det lykkes.“

„Og hvorfor skulde det ikke lykkes?“ spurgte En af de Tilstedeværende.

„Det kunde jo tænkes,“ svarede Centoni, „at Sileflodens Bredder være besatte med et Detachment Kroater, og at mit Huus og mine Forpagtergaarde være plyndrede og brændte. Den, der først udfendes, maa derfor gaae varfomt frem, og naar han seiler tilbage med Strømmen, gjør han bedst i at lægge sig fladt ned i Baaden, hvis han paa Bredden skulde faae Die paa nogle Hvidkjoler.“

„Ja det er begribeligt.“

„Altsaa, mine Børn, I have jo Alle raste Been og gode Dine. De, som derfor ville ledsage mig, række Hænderne iveiret.“

Ikke en Eneste rørte sig!

„Hvad skal det sige?“ spurgte Centoni.

„Caro sior,“ sagde Udraaberen, „vi troede, at det dreiede sig om at snappe en Post bort fra Oesterrigerne eller Sligt — det kunde man da nok være med til; men saadanne eventyrlige Foretagender, som De taler om, er ikke Noget for os fattige Folk.“

Nogle undskyldte sig med, at de havde formeget at bestille, Andre at de ikke kjendte Veiene og ganske vist maatte forville sig. Den Ene var Familiefader, den Anden var nylig bleven gift; Matteo og Susannetta kjendtes: hun vilde at han skulde afsted, men han indvendte, at hvis han blev paagreben, vilde man styde ham som Deserteur.

„Godt!“ sagde Centoni, „saa tager jeg bort alene.“

„Nei, nei,“ sagde en sin Stemme, „jeg følger med Dem.“

„Hvem er det, der taler?“ spurgte Centoni.

Den lille Betta traadte haltende frem. „Padrone,“ sagde hun, „tag mig med. Jeg kender Deres Slot San Damaso, og har feilet mange Gange med min Fader baade paa Sile, Piave og Livengza.“

„Men, mit Barn,“ svarede Centoni, „Du vil komme til at gaae fire Mil tilfods!“

„Det kan jeg sagtens.“

„Naa, saa det er der, man skal finde Modet!“ udbrød Centoni. „Godt! jeg tager bort med Betta, og I Andre kan gaae Pøkker i Bold.“

I et Dieblik var Salen tom, og der var kun tre Personer tilbage: Matteo, Susannetta og Betta.

„Jeg følger ogsaa med Dem,“ sagde Susannetta, „og hvis Betta ikke kommer tilbage, saa sender De mig. Jeg har gode Been, Padrone, og jeg er ikke bange.“

„Det gaaer ikke an,“ svarede Centoni, „det vilde din Moder aldrig tillade. Du er desuden meget for smuk til at gaae alene om Natten. Sæt, at Du faldt i Hænderne paa en Kroat — han vilde betragte Dig som et godt Bytte.“

„Jeg er hverken bange for Kroater eller Bøhmere eller Marakker. Den, der vil tage mig som et godt Bytte, faaer min Kniv i Maven, det kan han være sikker paa, og hvad min Moder angaaer, saa lod hun mig gjerne gaae til Tyrkerne, naar det gjelder om at tjene Dem.“

„Godt, saa tager jeg Dig med, siden Du har en Kniv og gode Been.“

„Og jeg har et Par gode Arme,“ sagde Matteo; „jeg følger med som Rockarl.“

„Saa er Alt i Orden! Imorgen Middag præcise Kloften tolv venter jeg Jer Alle.“

Da Centoni om Aftenen drak sin Thee hos de to Damer, fortalte han dem Dagens Begivenheder: hans Audients hos Dictatoren og Scenen hjemme i hans Bolig. Det var dog langtfra at denne Fortælling vakte Damerens Munterhed, som han havde ventet — de saae tværtimod meget bekymrede ud, og Miss Lovel blev ved at stirre ned paa sit Arbejde.

„Hvad Mening har De dog om os, siden De kan troe, at vi skulde være ligeegyldige ved en saadan Expedition?“ spurgte Miss Martha. „Kan De ikke begribe, at vi skal være ved Tanken om, at den kunde faae et uheldigt Udfald?“

„Det kan den ikke!“ udbrød Centoni. „Jeg maa føre det igjennem.“

„Min Gud! han tænker ikke paa Andet end paa Korn og Meel!“ raabte Mrs. Hobbes.

„Hvad Deres Rejsefælskab angaaer,“ vedblev Miss Martha, kan det ikke falde mig ind at spotte derover, thi jeg vilde selv følge med, hvis jeg var i deres Sted. Forskjellen er kun, at de kunne gjøre, hvad de ville, medens jeg ikke kan gjøre Andet for Dem end give Dem denne Silkepung.“

„Er det virkelig til mig, at De filerer den?“ spurgte Centoni.

„Ja ganske vist, og vi vil see Dem igjen! Om vi end skal spise Havrebød, saa vil vi see Dem igjen!“

„Det er godt!“ udbrød Centoni glad. „Jeg er jo paa eengang bleven en heel Paladin! Man er bedrøvet over at miste mig, og der venter mig et Arbejde af Deres smukke Hænder, naar jeg kommer tilbage! Det maa jeg sige — jeg har Lykken med mig!“

Da Centoni tog Afsted med sine to Veninder, lovede han dem høitideligt, at han skulde være Forsigtigheden selv. Næste Morgen ilede han ned til la Frezzaria, hvor de, der handle med Levnetsmidler, have deres Boutiker, og her gjorde han et ordentligt Indkjøb. Som alle velhavende Venetianere havde Centoni sin egen Gondol, og han raadførte sig strag med Beppo, en gammel Gondolier, der havde tjent tyve Aar i hans Familie. Hundedagene nærmede sig, og man havde mere at frygte af Heden end af Kulde eller Regn. Efter Beppos Raad lod han Taget af Gondolen blive tilbage og istedetfor blev der reist et Telt af hvidt- og rødstribt Lærred, Levnetsmidlerne pakkes ned, og Teresa forsynede Gondolen med ligesaa mange Udtæpper, som der var Rejsende.

Klokken tolv tog man Plads i Gondolen. Beppo stod i Bagstavn og Mattes i Forstavn med Armerne rede. Teresa, der blev tilbage, afstørrede en Laare med Bagen af sin Haand. Da Klokken paa Kirken San Silvestro slog det sidste Slag, raabte Centoni: „Avanti!“ og som en Svale stød Baaden hen under Rialto mellem et Par Kulffartøier, dreiede tilhøire gennem rio dei Gesuiti og forsvandt snart i et af de Districter, der høre til de mest befolkede i Venedig. Da den omsider forlod Murano-Kanalen, kastede Matteo et Blik tilbage paa Byen, der laa bagved ham.

„Signore,“ sagde han, „kan De see det Klokketaarn derhenne? Epidemien skinner i Solen som en Diamant! Der er den Helgen, som skal beskytte os paa Farten!“

„Hvad for en Helgen mener Du?“ spurgte Centoni.

„Kjender De ikke den Kirke? Det er jo den, De er opkaldt efter.“

„Ja, Du har Ret,“ svarede Centoni og tog Hatten af. „San Alviso beskytte os! Og mi, Børn, lad os nu blive enige om, hvorledes vi skulle bære os ad, hvis der tilføder Et eller Andet. Du først, Betta! Hvad vil Du svare, hvis Du paa din Vei møder en oesterrigt Corporal, og han spørger Dig om, hvor Du skal hen, og hvorfra Du kommer?“

„Jeg vil svare, at jeg kommer fra Torcello og gaar til Fiera, til min Søster Marcellina, der igaar har gjort Barsel.“

„Har Du da en Søster, der er gift i Fiera?“

„Niente! jeg har hoerten Søster eller Broder, men Corporalen vil neppe tage en Barke til Torcello for at forvise sig om, at jeg taler Sandhed, og da der er et godt Stykke Vei til Fiera, vil han vist betænke sig to Gange paa at opslide sine Saaler af den Grund.“

„Du raisonnerer som en Doctor fra Padua. Men hvis nu Corporalen, for at spare paa sine Støe, befaler Dig at løfte Haanden iveiret og sværge paa, at det er sandt, hvad Du siger?“

„Saa løfter jeg Haanden iveiret og sværger ved Colonnernes paa San Marco, ved Portene til San Giuliano og ved de tre Klokker paa San Fantino; men Helgenerne selv skal jeg nok bære mig for at blande ind deri.“

„Du er fin, Du! Og hvad vilde Du svare, smukke Susannetta?“

„Jeg,“ svarede den unge Pige, „saasnart jeg faaer Die paa en Hvidkjole, giver jeg mig til at bruge mine Been, som om jeg havde stjaalet San Marcos Guldkappe, og saa kan Alverdens Corporaler styde en hvid Pind efter mig.“

„Det er godt, det er fortræffeligt,“ sagde Centoni. Alt gik virkelig ogsaa fortræffeligt i den første Times Tid. En let Vestvind afkølede den hede Luft. Saasnart Gondolen havde passeret Glasfabriken paa Murano, havde den en vid Horisont foran sig; tilhøire saae man Lidoen, der dannede